Ч. 27 (13.266). Львів, понеділок 6. лютого 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

А міста таки треба здобувати.

(Допис з Америки.)

Ню Йорк, 14. січня 1933.

Більша половина американського населення живе по містах. Лише тією обставиною дасться пояснити напр. оте скоре поширення всіляких найновіших винаходів у цілій Америці, а в парі з тим і ніде у світі небувалий високий культурний рівень американського населення. Якби не оця концентрація населення по містах, то не було би і тих велитенських середовищ, де перетоплюється кожний осяг науки. І не було би ні великих бібліотек, ні подивугідних своєю організаційною та технічною справністю часописів, ні велитенського банкового, купецького та промисловгоо руху, який характеризує Америку.

Америка це „вибрик природи“, каже неодин. А все таки не можна закрити факту, що міста досі ще не пережились як осередки вищого життя і ще не заноситься на упадок цього роду осередків. Автор книжки „Листопадові Дні“ приходить навіть до висновку, що українці програли визвольну боротьбу тому, що не мали міст.

Так як тепер стоїть справа з містами на галицькій, а може і на цілій західньо-українській землі, то вони творять навіть свого роду небезпеку для українського населення. Не лише тому, що це оази чужого, здебільша ворожого нашому народові елементу, але також тому, що цей чужий елемент деморалізує наші сили, робить вилом у нашім одноцільнім сільськім елементі. Скільки-то українців із села переходить до міста і там винародовлюється! Цей процес тягнеться десятками літ і ще не видно цьому кінця.

А всеж, якби в нашім ріднім краю все йшло нормальним темпом, то властиво міста повинні вже проглитати чужий нам елемент і переробляти його в користь української нації. Бо хибно дехто думає, що українець такий слабий культурою, що він мусить упасти жертвою всякого чужого правління. Далека Канада показує щось цілком протилежне: там, де українці поселились суцільною масою, чужоземний елемент, отже в цьому випадку англійський, украінщиться. Англійські фармери не лише вчаться української мови, але навіть приймають українську ношу та звичаї, принесені сюди з Галичини. Так було бодай до війни. Отже це не вказує на нашу культурну нижчість.

Цей факт мусить приневолити нас до застанови над пляновим здобуванням міст на українській землі. Правда, місто має інший характер ніж село, а ми селянський нарід. Але конечність самооборони стане нам матірю винахідчивости. У Львові вже нас стільки, що можемо творити зовсім поважне украіське місто. Лише чогось нам недостає.

Не сумніваємося, що теперішнє українське покоління в рідному краю напружує всі свої сили над тим, щоби зробити з міст українські центри. Але ця свідомість не повинна перешкоджати українцям, що перебувають на чужині, шукати за допомогою в цій нерівній боротьбі проти сильного сусіда. Досвід, придбаний поза рідним краєм, треба використати на добро свого народу. Але досвід треба вміти прикласти до місцевих обставин.

Більші галицькі міста зложені з троякого населення: урядничого, купецького і ремісничо-робітничого. Силу кожної з тих трьох ґруп творить подекуди їх заняття, отже праця, а в частині їх маєток. Але з національного боку сила міської суспільности буде полягати в концентрації нашого населення наперед у цілях самооборони, а далі в цілях культурних і творчих.

Якими способами осягнути цю концентрацію? Тут треба зрілої застанови. Якби взяти систему, яка природно принялася по американських містах, то вона виглядає так:

Чужинецька-іміґрантська ґрупа будувала чи купувала вже готову церкву, біля неї закладала свою школу й орґанізувала свої товариства. Поволі члени тої самої національности купували доми в околиці церкви, закладали свої дрібні підприємства і зчасом повставали якісь чужинецькі дільниці. Очевидно, що й ці дільниці підлягають зовнішнім впливам, бо тут анґльо-саксонський елемент верховодить, але в засаді зберігаються тут чужоземні національности кілька поколінь. Поляки в Шікаґо мають понад пів міліона населення, таксамо чехи, німці й інші.

Якби напр. у Львові біля кожної української церкви створити завязок української громади: свято-миколаївська, свято-юрська, личаківська і т. п., тоді треба пляново подбати про систематичне викуплювання домів для українців. Купувати дім у місті це історична подія для якоїсь родини. А чейже практичний американець цю справу дуже легко розвязав навіть у такому місті, як Ню Йорк. Тут ґрунт іде на вагу золота. Отже виходило би, що як хто не міліонер, то не може мати свого дому. Але люди з меншим чи більшим капіталом порозумілися: засновують свої будівельні кооперативи. Пять, десять чи скільки там одиниць з інтелектуального світа обчисляють, скільки грошей треба на будову спільного дому. Кожний з них потребує пять-шість кімнат. Отже на збудування тих кімнат треба тільки й тільки капіталу. Земля спільно коштує тільки; разом дім коштує тільки. Готівки маємо тільки, а на решту дістанемо спільну табулярну позичку „мортґейдж“. Позичку будемо сплачувати на підставі принятого пляну тими грішми, які ми й так мали видати на заплату комірного. Після покінчення будови кожний впроваджується до свого мешкання, хоч дім не його. Але, як хто хоче мешкання продати, то може. Це вже залежить від статуту кооперативи. Таким чином маємо у Ню Йорку й інших великих містах кооперативні мешкальні будинки з усякими вигодами на 50 і більше родин, а побіч домів, звичайно в середині на подвірі город, а крім того великі спільні кімнати для ґімнастики чи забави дітей на зиму, спільні пральні і все, чого родина потребує. Очевидно, що в такім домі мусить бути крамниця, випозичальня книжок і т. п.

Для українців у Галичині дуже важко створити середню клясу міщанства, тобто купців, підприємців, самостійних ремісників і т. п. Є там досить, як на наші відносини, численна ґрупа американських поворотців, які жили по містах в Америці, набрали міських звичок, звикли до міського життя і до самостійної праці в „бізнесі“ або в ремеслі. Їм важко жити по селах. Якби так хтось спробував закликати тих поворотців на бізнесову нараду, може вдалось би з них створити якесь окреме товариство поворотців, без огляду на їх теперішнє заняття. Якби такий елемент притягнути до міст, то може було би цінне надбання. Дехто з них має капітал, а більшість з них має родинні звязки з Америкою. Тут він лишив сусідів, знайомих, приятелів. Якби треба інвестиційного капіталу, то через них можна би дістати з Америки. Крім того вони можуть придатися ще і для інших цілей з огляду на свої знайомства в Америці. Як буде таке товариство, то згодом кожний ре-еміґрант, все одно чи з Америки, чи з іншого краю, може бути в ньому зареєстрований і можна його використати для ширшої праці.

Орґанізація будови робітничих домів по містах повинна стати предметом спеціяльних студій для українських суспільно-економічних установ. Підписаний у початках шкільної науки перебував усе в найбідніших домах львівських зарібників, то знає ту нужду, яка приневолює безпомічного робітника хилитися „за хлібом“ і зрікатись своїх традиційних святощів: віри й національности. У часі побуту у Відні підписаний мав нагоду оглядати там робітничі доми. У часі подорожі по Европі перед війною оглянув українську робітничу кольонію у Менчестер, в Анґлії. А вже в Америці кількома наворотами був сам робітником у фабриці, при будові, в декораційнім підприємстві і т. п. Отже має добре поняття про мінімум робітничих вимог. А тим мінімум є: гроші на комірне. Коли всно заплачене, то вже можна дихати. Якби в нас найшлися капітали на будову дешевих домів для робітників по містах, то ці доми можна сплатити згодом з комірного і дати робітникам на дешеві сплати також у формі кооперативних мешкань.

Коли ми розвяжемо такі питання, тоді посунемо далеко вперед питання украінщення міст на українських землях.

Д-р Семен Демидчук.

Інтервю з еп. Хомишином.

Що сказав станиславівський владика про свою найновішу книжку і про свої пляни на будуче.

Польська преса публікує на своїх сторінках, інтервю, що його мав представник Аґенції „Схід“ з Преосв. д-ром Гр. Хомишином на актуальні теми нинішнього життя. Представник тої Аґенції стрінув еп. Хомишина в Богородчанах, де він перебуває у дворі і працює у спокою здалека від своїх щоденних занять.

З того інтервю довідуємося, що при бюрку в Богородчанах повстала і книжка владики під заг. *„Українська проблема“*, витяги з якої, що появилися у пресі, наробили стільки шуму. Книжку ту почав писати владика 15. серпня м. р. Вона росла разом з ріжними подіями, а при кінці *треба було багато справ доповнити і підкреслити.* На запит, як книжка, що була в друку, дісталася до рук третіх осіб, відповів владика з усміхом: *„Її во-пності викрали з друкарні.* В дальшому владика заявив твердо, що *не думає стягати брошури, ані відкликувати чи перекреслювати те, що написав,* бо це булоб доказом малого духа, малої витревалости. „З обраного шляху не зійду, хоч він веде через численні перешкоди і трудноші“.

Про напрямні і саме положення книжки владика сказав:

„Вона складається з *двох частин.* У першій розвиваю проблему (!) журби за мій нарід і перестерігаю перед наслідками зле зрозумілого, крайного українського націоналізму. Річи називаю по імени, нічого не вкриваючи. Говорю отверто, *до чого довів націоналізм.* У другій частині ставлю *програму позитивної праці,* опертої на засадах віри і релігії. Католицька церква мусить лучити в собі дві характеристичні риси: консер-

ватизм, але рівночасно і респектування поступу. Греко-кат. духовенство мусить бути піонїром культури і моральної сили народу. Воно мусить стояти на сторожі порядку й льояльности. Духовенство мусить дбати про виховання громадянства, воно мусить учити відріжнювати те, що добре, від того, що зле. Займаюся у книжці *справою целібату* і стверджую, що саме целібат є проблємою проблєм. Уважаю, що наш жонатий священик не може так працювати, як вимагає його післанництво, а передовсім нинішня ситуація не може вкладати у працю стільки енергії й часу, як того вимагає повага хвилї".

На запит про ост. події, започатковані нападом у Городку, владика сказав: „Я відчув їх дуже глибоко. В українському громадянстві ті події викликали велике замішання. Повстає питання: Що треба робити далі? Чи працювати позитивно для спокою, співжиття і співпраці, чи чекати й вегетувати, чи заняти вигідне місце в опозиції?" Я — казав далі владика — *осуджую терор і пасивність*. Іду здавна по тій лінії і виказую, що вам, українцям, треба зберегти *повну льо-*

ролю мусить у першу чергу виконати Церква і греко-кат. духовенство на полі віри й релігії. Праця мусить бути тільки позитивна, не позбавлена сентиментів. Вірю в добрі успіхи такої праці. Бо фантазія залишиться завсіди фантазією, а реальна повна посвяти праця є найвищою поезією".

При кінці владика підкреслив, що обі *сторони мусять для реалізації визначеної мети багато працювати*, мусять змінити багато поглядів, мусять піддати ревізії програми. „Не треба укрива- ти, що обі сторони богато завинили, і поляки й українці. Ще все є доволі часу, аби розпочати „нове життя".

*

Стільки сказав цим разом станиславівський владика. Небагато тут нового, майже все те чули ми вже при інших нагодах. Звертаємо тільки увагу нашого загалу на передостанній уступ інтерв'ю, в якому можна доглянутися доволі виразної оферти в сторону польського уряду.

яльність для держави і перевести консолідацію, аби польські чинники і польське громадянство взали, що мають перед собою чинник солідний, громадянство розважне, та аби це був аргумент, що *з нами треба рахуватися і говорити*.

В дальшому ході розмови владика заповів, що в найближчому часі хоче *видати пастирський лист до вірних*, у якому обговорить кілька справ. Серед гр.-кат. вірних *множиться сектанство*. Появляються типи, що є на чужій службі, якісь прогнані питомці з Америки, звихнені гімназисти і закладають фантастичні секти, намагаючись увести до нашого громадянства поганські гасла. „Я звертаюся часто по поміч до уряду і добре було б, аби наш уряд з цілою енергією поборював тих опустів у святих справах".

Вкінці найцікавіше місце в інтерв'ю, а саме опінія владики про можливости співпраці і тіснішого польсько-українського співжиття. На цю тему сказав владика таке:

„Признаючи цю справу за дуже трудну, але й незвичайно важну для будучности, уважаю, що *є українська група, яка хоче співпрацювати. Тій групі треба піти на руку. Треба, аби уряд більше цікавився*. Крайним елементам слід відібрати багато аргументів. У своїй книжці виказую для добра української нації, що треба за всяку ціну прямувати до успокоєння умів, а ту

Вистава української ґрафіки в Берліні.

Святочне отворення в неділю 5. лютого

У лютому в салях державної бібліотеки мистецтва в Берліні влаштовує Український Науковий Інститут виставу української ґрафіки. Почин відповідальний, бо це перша самостійна вистава українського мистецтва в німецькій столиці. Але Інститут зумів змобілізувати всі українські сили, а в ґрафіці, особливо книжковій, українське мистецтво зробило такі кроки, що безперечно має що показати Європі.

До участи у виставі зголосилися всі українські мистецькі групи за кордонами Радянської України: у великому числі свої праці прислали: АНУМ у Львові, Т-во „Спокій" у Варшаві, кольонія українських майстрів у Парижі, ґрафіки з Праги і колекціонери творів ґрафічного мистецтва. Таким чином не забракне кращих творів на виставі і буде досить повний огляд руху й досягнень у ґрафічному мистецтві і на Радянській Україні. У каталозі помічено більш як 1.000 експонатів.

Буде тут і малесенький ретроспективний відділ ґрафіки XIX. віку, починаючо від Шевченка, при чому вистава розпоряджає такими тепер уже рідкими річами, як майже повний примірник „Живописної України" Жемчужнікова від початку 60-их років та українськими літографіями Трутовського й Соколова з 1858 до 1861 років. Закінчується цей відділ творами Самокиша, граверів-„фотографів" М. Рашевського та К. Вільшевського, невеличкої групи символістів, що з кінцем століття і з початком нового причинилися до збудження нового мистецького руху.

У сучасному мистецтві впорядчики стараються обективно представити всі напрями сучасного українського ґрафічного мистецтва, як сильні національними традиціями, так і збогачені західною культурою. Наскільки справжні успіхи мистецтва полягають у широкій синтезі тих принципів, то можна думати, що осяги українського ґрафічного мистецтва знайдуть і в Берліні не менше прихильну оцінку, ніж свого часу у Брюсселі, де завдяки енергії інж. Д. Андрієвського наші артисти завоювали цю столицю ґрафічного мистецтва. До речі: багато причинились до вистави прислоною своєї колекції інж. Д. Андрієвський і проф. Сірополко із Праги колекцією exlibris-ів, яких є більше 150 ріжних експонатів, а також п. Зленко у Празі своєю колекцією 200 марок українських книжкових видавництв.

Книжкова ґрафіка на виставі буде розділена відділами: окладинки, фронтисписи, заставки та кінцівки, тощо, але окремий реєстр у каталозі дасть змогу глядачам зосереджувати свою увагу і на окремих мистцях.

Окремо буде уряджений цікавий відділ театральних костюмів, де крім великого числа праць А. Петрицького й С. Гординського будуть і праці молодших артистів-декораторів. Виділяється між ними нова серія шкіців пані Геркен-Русової до постановки „Запорожця за Дунаєм", де в українських і турецьких постатях обєднана східна пишність з українською монументальністю.

Вистава відкривається святочно у неділю 5. лютого промовами бувш. міністра Ґренера і фахівців історії мистецтва.

З. Кузеля.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. ЛЮТОГО 1933.

ГАЛАКТІОН ЧІПКА. 2)

Ловецьке Ельдорадо.

(Докінчення).

Але й сільські пси хрипнуть по двох-трьох годинах, а уроєні злодії западаються під землею. Десь по півночі таки настала тишина і таки нам склеїлися очі.

О ноче на селі!...

Не знаю, чи мені щось приснилося, чи може крізь сон таки почув, досить, що збудився. По лиці мандрував якийсь звір меншого калібру, але неприємної вдачі. Дряпав лапками і був холодний як кусень леду. Шваб.

Ледви згорнув я його з себе, як на лице капнуло щось зі стелі мов запізнена сльоза. Злєвив я і ту сльозу... Блощиця.

А тоді голову в кожух і нехай діється, що хоче.

Не знаю, яке супроти цього зайняли становище шваби і блощиці, але маю враження, що кинулись на моїх товаришів, бо я їх уже не чув.

Зате швидко почув когута, який всім нам на лихо примістився десь у сінях на драбині і почав тепер співати свою досвітню серенаду. Коли я виставив голову зпід кожуха, Славко вже сидів і кляв.

— А сконав би ти там злодію! Розкричався, їдіст, і людям спати не дає.

Але когут нічого не робив собі з цього і виспівував далі.

— Котра то година, чорт би його взяв? — спитав радник, виставивши ногу зпід короткого кожуха.

— Четверта.

— Бійтеся Бога, зробіть що з тим туманом — і знов скулив ногу під себе.

Славко, видно, видумав щось, бо швидко натягнув чоботи, накинув кожух і вибіг до сіней.

За хвилю когут закричав і стих.

— Що ти зробив? — питали ми Славка, коли вернув назад.

— Купив когута і казав зварити нам на снідання.

— Буде твердий як підошва.

— Але співати вже не буде.

— А тепер спати! — скомандував хтось і ми старалися з усіх сил виконати наказ.

Село не любить довго спати. Там люди кожному заявляють: „Ми з курми встаємо" — забуваючи додати: „і з курми лягаємо".

Тому наш ранішний сон був дещо неспокійний. То господиня горнець розбила в сінях, то копистkою за псом кинула, то драбина впала на сіни. А крім цього дві парі дверей весь час: ри-и-п і ри-и-п.

В шестій годині ми вже не спали, в семій почали вбиратися, а в осмій виїхали на лови.

Чи є де в світі правдивий мисливець, який не забув би про всі невигоди на вид прекрасного ловища і погінки. Щоправда ловище представлялося менше імпозантно — поля, мокравини і десь не десь корч, але нагінка — захоплювала. Зявилося два рази стільки „гучків", як було замовлено.

— Іване — питаю — чи не за багато?

— Що? За мало може! Нині заяць буде „витримувати" до останньої хвилі. Треба густої лінії, щоби не тікав назад.

Беремо перший „котел".

Я приготувався, як на бажанти. Торба повна набоїв, кишені також, решта в наплечнику на підводі. Якщо до чого — побіжу і возьму. Вмисно просив, щоби фіра далеко не віддалила.

Величезне коло мисливців і погінки чимраз більше звужується.

Ні пса...

Зате в другім кітлі був один. Такий наш поштивий Брисько чи Босий, з кусенем шнура на шиї, що зірвавшись із припони йде помишкувати по полі.

Впало кілька стрілів, на щастя для симпатичного кундля, „неточних" і пес спасся бігством.

— Ов, щось тут заяці не дуже зародили! — кажу до знавця цих сторін Івана.

Іван блиснув на мене ображеним оком.

— Не люблю мисливських песимістів. Хотів би зараз тисячу заяців!

— Я вже тобі три нульки подарую. Щоби хоч одинка була.

Моє останнє речення полетіло в порожнеч, бо Іван чимчикав уже на нове становище.

Тим разом прийшов на чергу ліс. Ліс не ліс а лісок, денеде „підшитий" будяками. Ізза ліска визирала якась вілля, щось ніби резиденція емерита, або багатого кольоніста.

— Тут бувають і кози! — шепнув до мене Славко.

І справді!

Ледви погінка заревіла дикими голосами, щоби таки нагнати на нас якогось лісового локатора, як на лінії появилася — коза. Стара мізерна, але висока, вискочила несподівано з корчів і — станула. Її очі кидали блискавки гніву, грива маяла на вітрі, як татарський бунчук...

— Proszę nie strzelać! — закомандувала різко. — Ten las do mnie należy!

Мисливський настрій помітно обнизився. Замість стріляниниі вивязалась зовсім не тихіша дискусія. Але витолкувати старій козі, що ліс належить до неї, а право ловів до нас — це так само тяжко, як застрілити заяця там, де його нема.

На жаль у ліску був один заяць, зовсім зо-

Найважніша справа.

На думку кількадесятьох осіб, які зібралися дня 3-го лютого на нараду в салі „Української Бесіди", вони радили над найважнішою справою нашого народнього життя. Радили справді над дуже важною справою. Але заки перейдемо до тієї справи, вирвемо з неї одне злободневне питання:

Чи є преса?.

Це питання виринає при кожній важній справі. Бо для кожної дрібної, а тим більше для важної справи преса має першорядне значіння. Преса популяризує справу, а це є перша умова її успіху. Отже й тут впало питання: чи є преса?

У відповідь на те питання пішли докори під адресою преси: такою важною справою преса не цікавиться. Але почулась і оборона: преса цікавиться тим, чим цікавиться громадянство, а що обговорюваною справою громадянство не цікавиться, то й преси на нараді нема.

Чи слушні були заміти, чи задовольняє пресу така оборона, не місце тут про те писати. Натомісць **преса напевно з радістю прийме вістку і з тої наради, що там відчували її відсутність, що там належно оцінили її значіння.** І разом з тим преса надіється, що те громадянство, яке питає за пресою, прийме до відома, що: 1) Наша преса знемагає в боротьбі з післяплатниками та читачами з десятої руки (колиб всі, що лиш читають часописи, їх передплачували, наша преса стояла би добре); 2) Нашим робітникам пера обкроюється і так мізерні засоби до життя, а їхні фізичні сили не вистарчають, щоби опанувати всі прояви нашого скомплікованого життя.

При такому фактичному стані треба інакше ставити питання про пресу. А саме: кожна справа вимагає популяризації і кожна справа вимагає фондів. Популяризація справи лежить головним чином в руках преси. Тому, заки підійти до самої справи, треба поставити собі питання: **яких фондів треба і де їх взяти, щоби перевести відповідну пропаґанду в пресі.**

Не во гнів комунебудь це пишемо. Порушуємо при нагоді питання, над яким мусять застановитися всі організації й установи, які користають з послуг преси. Бо їхня справа на сторінках преси не є справою преси, а таки їхньою справою. Кожна організація, що має свій пресовий орґан, оплачує його, отже й її пропаґанда у загальній, не спеціяльній пресі також мусить бути оплачена. І на ту ціль кожна установа й організація мусить вставити у свій бюджет, для власної користи, відповідну суму. Лише при такому поставленні справи щезне питання: „чи є преса?", а дорікання по адресі преси будуть мати оправдання. Але тоді і причини для того будуть мінімальні.

Найважніша справа є — преса.

Над чим радили?

Але дня 3-го лютого радили над іншою найважнішою і найбільш занедбаною в нас справою. У нас так уже водиться, що найважніша справа мусить бути звязана з найбільшим занедбанням. Радили над справою суспільної опіки у нас.

Нараду скликало Т-во опіки над дітьми і молоддю, а реферат про суспільну опіку виголосив запрошений головний секретар УНДО **Володимир Целевич.**

Короткий зміст реферату.

Ми українці працюємо на всіх ділянках громадського життя, але суспільна опіка в нас у повному занедбанні. Та сама суспільна опіка, яка у всіх державах висувається наперед найважніших завдань. У Польщі про суспільну опіку говорить вже сама конституція, а всі закони й розпорядки про сусп. опіку зібрані в окрему книжку в 701 сторін. Ті закони мають і для нас велику вагу, але їх мало хто знає, а ще менше з них користає.

Хоч у Польщі про суспільну опіку говорить конституція, то проте держава її не оплачує, а перекинула той тягар на самоуправу громадську, повітову, воєвідську. Через самоуправу ми могли би мати великий вплив на сусп. опіку на наших землях, але не знаючи законів, ми не користаємо з них. Мало того — установи суспільної опіки, які удержуються з громадських коштів, ми вважаємо приватними польськими установами й не беремо в них участи, хоч вони розпоряжають грошем також і з наших податків. У Варшаві є Головна Рада Сусп. Опіки. Наші гуманітарні установи повинні там мати свою репрезентацію, як напр. адвокати мають свою репрезентацію в Палаті Адвокатів.

Кілька цифер.

Коли нас щонебудь бє, то особливо — цифри. Так є і в ділянці опіки над дітьми й молодю.

В Польщі було в 1928 р. 1.111 заведень суспільної опіки, а в них 53.727 дітей. У львівському воєвідстві було 108 таких заведень, а в них 6 174 дітей. З того було 12 українських заведень з 400 кількадесятьма дітьми. На Волині було 50 заведень з 1914 дітьми, а на Поліссі 25 заведень з 1145 дітьми. Разом на тих землях було для українців 4 заведення, а в них 136 дітей, з того 2 заведення на удержанні православних брацтв і 2 на удержанні повітових соймиків.

Стан катастрофальний. Тим більше, коли зважити виховання тих дітей і скільки наших дітей пропадає для нас у польських заведеннях. Треба щось з тим робити, треба кричати, розпочати пропаґанду, зорґанізувати всі гуманітарні установи, щоби та справа війшла в кість і кров як конечна потреба народу для його майбутнього.

Фактичний стан.

1. Є в краю суспільна опіка, але українське населення з неї не користає, або користає дуже мало.

2. Є в краю установи й комісії суспільної опіки, які удержуються з податкового гроша, але вони є поза нами й нашими впливами.

3. Є закони, які трактують про сусп. опіку і з яких можемо й ми мати користь, але ми їх не знаємо і з яких не користаємо.

4. Є в нас ріжні гуманітарні т-ва, але працюють без ніякого звязку з собою.

Завдання.

1. Ми мусимо користати зі всіх ділянок суспільної опіки, яка є зорґанізована при самоуправі (громадській, повітовій, воєвідській), а того мусять допильнувати наші харитативні товариства.

2. Через тіж товариства мусимо зорґанізувати боротьбу за те, щоби всі українці, які потрібують помочі, користали з установ сусп. опіки, та щоби в тих установах не нехтовано наших національних прав.

3. Наші громади мусять ближче зацікавитися установами сусп. опіки у себе та подбати, щоби наше населення з них користало, а рівночасно, щоби й обслуга для нашого населення була українська

4. Для доцільної та плянової розбудови суспільної опіки створити з істнуючих товариств раду суспільної опіки, яка не займалась би лише окремими т-вами чи місцевостями, але обхопила би питання сусп. опіки в повній ширині, розбудила би зацікавлення всього громадянства до справ сусп. опіки, розділила завдання між т-ва і т. д.

Сумні зразки, докори і практичні вказівки.

В самому Львові є багато гуманітарних установ, що удержуються з громадського гроша, але ми не знаємо, що там робиться, а зокрема, як там трактується українців. Є тут міський захист для сиріт, в якому є 500 дітей. Є там напевно й українські діти, але туди не допускають навіть українського священика. А цеж не приватна установа, на неї йдуть гроші і з наших податків.

При всіх польських парохіях є зорґанізовала суспільна опіка, а в нас цього нема, або є в початках.

У деяких повітах вже зорґанізовані порадні матерей і протисухітничі станиці, але ніде нема українців. Поміч при породах є в нас катастрофальна, при громадах заводять тепер т. зв. повитух, які є навіть добре ситуовані. Але тут знов українок нема, бо ще донедавна на повитуху вважали чимсь нижчим, хоч людина на тому становищі може зробити людям дуже багато добра.

В ділі сусп. опіки велика роля припадає лікарям І вони мусять бути не лиш сильними фахівцями, але й добрими організаторами сусп. опіки.

У цілому світі першорядну ролю в сусп. опіці грає церква. За тим мусить піти й наша церква і в тій справі наші гуманітарні товариства мусять ділати в порозумінні з Ординаріятами, які вже тою справою займаються.

Кожного дня програємо.

У світі йде безнастанна боротьба на всіх ділянках життя. І ми боремось, зводимо битви, з яких ріжно виходимо. Але в ділянці суспільної опіки ми кожного дня програємо битви і поносимо великі втрати. Тут у нас є найбільше занедбання. Життя наказує нам неминуче видвигнути ту справу на весь ріст, розбудувати її, щоби не програвати кожного дня битви за добро дитини і за майбутнє народу.

Яка дитина — такий нарід за 25 літ.

Нараду скликали для справи Т-ва Опіки над молодю. Але реферат В. Целевича порушив засадниче питання суспільної опіки, а всі присутні були раді, що саме так справу поставив. Тому й дискусія була на високому рівні і всестороння. Забирали в ній голос **о. совітник Лициняк, д-р Філяс, д-р Бурачинський, радник Іванович, п-ні Колтунюкова** й інші. Піднесемо тут думку **д-ра Філяса.**

Ми, сказав він, з п. Целевичем підійшли до справи з двох протилежних кінців — я з лікарського боку, п. Целевич з правничого боку. І оба ми дійшли до одного — до ствердження великої ваги для нас суспільної опіки. Нашої суспільної опіки не дасться порівнати навіть з тим, що французи роблять з того боку для мурінів середущої Африки. Ту справу треба в нас уже раз рушити.

Чому в нас лихо стоїть справа сусп. опіки? **Бо на сусп. опіку дивляться в нас під кутом добродійности. А тут треба виходити з турботи за здоровля нації.** Сусп. опіка це інтерес нації, який паде великою відповідальністю на кожного з нас. Бо яка дитина, такий буде за 25 літ нарід.

Гр. Гл.

Повний чековий оборот П. К. О. у Львові.

Багато невигоди мали купецькі і промислові кола м. Львова тому, що не наладнали якслід свій чековий оборот. Льокальна діяльність банків, кас ощадностей та ін. грошевих інституцій, яка обмежена переважно до одного місця, не могла цьому зарадити, тим більше, коли згадаємо, що такі інституції істнують лише по більших осередках, тоді як менші не мали безготівкового обороту. Хоча ще з кінцем 1931 року відчинили відділ у Львові, але і це не усунуло всіх недостач, тому, що Відділ П. К. О. спочатку не вів чекового відділу. Тому торговельні фірми, промислові інституції, а навіть приватні особи, які мають ширші звязки, мусіли поневолі звертатись до Централі П. К. О. і там шукати виручки. А всеж така полагода справ не вистарчала; у торговельнім обороті найважніше використати час, а при дотеперішній організації, хоча би вона була як найметкіша, пересилка готівки через почтовий уряд із провінції на рахунок Централі П. К. О. у Варшаві і авізо Централі до власника рахунку займає щонайменше 4 дні.

Тому треба з повним признанням висловитись про почин П. К. О., яка з рукою на живчику господарського життя і відчуваючи потреби наших господарських кол, завела від 15. січня у львівськім відділі повний чековий оборот.

—o—

рослий і гідний стрілу. Використавши горячий момент дискусії, вискочив з чагарнику і шугнув за поля.

— Leć, leć zajączku! Leć, leć zajączku! — нісся за ним радісний дишкант власнички ліса.

І заяць слухав своєї пані скільки сил у ногах.

— Чи будемо його обходити? — запитав я Івана, коли ми зійшлися на нараду.

— Не дратуй мене! — крикнув Іван здушеним голосом.

Я стих.

Не раджу нікому дратувати мисливця, коли він ще ніразу не стрілив, або стрілив дурницю. Може зломити стрільбу.

Коли ми вечором верталися до села, я мав страшенний клопіт з набоями. Десь рано впали мені в сніг і так примерзли до стрільби, що годі було витягнути.

А ще більше вечором ми мали ще один клопіт.

Прийшоп поліцай на „збадане", чому ми полювали на чужім терені. Показалося, що лісок, де ми мали дискусію і нагоду забити заяця, перейшов з весною до ловецького терену іншої громади.

А коли поліцай скінчив, забрав слово війт і заявив, що другий терен, на який ми завтра гострили зуби, теж відпав, бо... громада мусить жити добре з управителем фільварку.

Одна була потіха в тій цілій справі: потяг відходив аж за три години, а коні можна було замовити кожної хвилі.

Я назагал був у дуже добрім настрою. Тільки одно мене злостило. Казав мені Славко: „Заяців стільки, що стрільби не набєш!", а я набив і тепер маю з нею клопіт.

Не стріляв, а треба буде чистити

—o—

Болівійсько-параґвайський конфлікт.

В дні 3. ц. м. Рада Союзу Народів займалася знову болівійсько-параґвайським конфліктом. Із звіту голови Комітету Ради виходить, що обі сторони відкидають пропозицію вислати до Чако анкетну комісію Союзу. Представники Болівії й Параґваю виголосили промови, закидуючи собі взаємно імперіялізм та мілітаризм і спихаючи на свого противника відповідальність за дотеперішні бої. Наради скінчилися висланням ще одної депеші, яка закликає обі держави завježати воєнну акцію й зробити розем.

—o—

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ШЛЯХ ГОСПОДАРСЬКОІ ЕМАНЦИПАЦІІ.

З приводу конгресу німецькоі кооперації в Познані в травні м. р. „Куріер Варшавскі“ написав між іншим ось що: „Проф. Бернгард із університету в Кілю, один зі знавців довоєнної польськоі кооперації сказав після війни, що поляки з колишньої пруськоі території показали, як повинна би організуватись меншість, щоби втримати свій стан посідання. Польська кооперація Познанщини репрезентувала здорову мережу кредитових і сільських торговельних кооператив, які були безсумнівно основою для боротьби з германізацією. Польська кооперація, користуючись виключно власними слабими силами населення б. пруськоі дільниці, була великим, національно-творчим чинником“. — Очевидно — інший намір мав „Куріер В.“ нагадуючи повищі слова німецького вченого, іншу знов маємо ми. Цьогорічна „Кооперативна Республика“ почала друкувати працю В. Левинського у формі книжкового додатку п. з. „Як боролись поляки за своє господарське істнування під Прусією“. У вступних замітках автор книжки зазначує, що користується майже виключно книгою цьогож проф. Бернгарда („Das poln. Gemeinwesen im Preussischen Staat“) Вважаємо, що добре зробила редакція „Кооп. Республики“, що рішила познайомити наш кооперативний світ з передвоєнною господарською діяльністю познанських поляків. Однак варто, аби цією працею Левинського зацікавились теж ширші кола нашого громадянства, особливо молодь. Шлях органічноі праці важкий, але вдячний.

Польська хроніка.

„БАНК ГОСП. КРАЄВОГО“ ПРО КОНЮНКТУРУ НА ПОРОЗІ НОВОГО РОКУ.

Ознаки стабілізації світовоі господарки втримуються дальше. Спадок продукції і торговлі назагал спинений, подекуди продукція навіть більшає. Одначе положення хліборобських краів Европи гірше, ніж промислових. Тут великою перешкодою у боротьбі з крізою є дефіцитові бюджети і тягар заграничних зобовязань. Зокрема господарська ситуація Польщі назагал ні трохи не поправилась. У хліборобстві помітний дальший спадок цін і труднощі збуту, — промисл відчуває болюче тісноту краєвого і заграничного ринку.

РЕДУКЦІЯ ПОКРИТТЯ ПОЛЬСЬКОГО ЗОЛОТОГО.

Банк Польський готовиться до зміни статуту і цю зміну мав би приняти загальний збір акціонарів 9. ц. м. Замісць золотого і позолочуваного (девізового) покриття, мають банкноти спертись виключно на золотому металю. Тимсамим законне покриття буде зменшене з 40 на 30 відс. Цей проект буде зрозумілий, коли спинимось на цифрах. Запаси Банку Польського (в міліонах золотих) корчились приблизно в такий спосіб:

Кінець	Золото	Девізи
1929	700	418
1930	562	288
1931	600	87
1932	502	48

Як бачимо з цієї таблиці — з девіз малощо вже залишилось. Тому, що справжній запас золота є небагато більший над 40 проц., то мала надія, аби акціонарі Б. П-го піднесли золоте покриття аж до цієї небезпечноі границі зміняючи арт. 51. статуту. Офіціяльно кажуть, що золотий залишиться міцною валютою.

АКЦІЯ ЗНИЖКИ ЦІН.

Конференції уряду з представниками поодиноких галузей скартелізованого промислу йдуть далі. Вся акція має покінчитись приблизно 10. ц. м. Чи і які будуть її наслідки скоро вже довідаємось.

ПОЛЬЩА І СРСР.

З уваги на те, що 27. січня скінчився договір „Совпольторгу“, почались 17. м. м. переговори польських і радянських делегатів з метою продовжити цей договір. Через справу кредитів, яких вимагали радянці, переговори розбились. Одначе Москва бажає їх знову відновити, цим разом уже в себе, а не у Варшаві. В найближчому часі ми присвятимо цій темі окрему статтю.

Світова хроніка.

МІЖНАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ В 1932 РОЦІ.

Провізоричні підсумки міжнародного товарового обороту в минулому році виявляють його дальший і ще рекордовий спадок. Тоді, коли вже у 1931 році світова торговля зменшилась на 30 проц. в порівнанні до 1930 року, то у 1932 році вона зменшилась ще на дальших 35—40 проц. (коли її рівняти з роком 1931). Очевидно, що не в усіх державах цей спадок однаковий, та скрізь він дуже поважний. Найкраще ще трималась Японія, бо як у вивозі так і у ввозі виявила звишку (12 і 11 проц.). В Европі тільки Норвегія вивезла товарів більше на 18 проц. ніж у попередньому році і Фінляндія на 1 проц.

ХЛІБОРОБСЬКІ ДЕРЖАВИ І МІЖНАР. ГОСПОДАРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

На днях відбудеться в Букарешті конференція делеґатів держав із т. зв. аграрного бльоку. На ній мають випрацювати постуляти, які будуть відтак предложені в Льондоні на всесвітній господарській конференції.

КАНЦЛЄРСТВО ГІТЛЄРА І БІРЖА.

Берлінська біржа зареаґувала на вістку про кабінет Гітлера розмірно доволі спокійно. Короткий час не мала вона ніяких нотувань, однак швидко отряслась із першого враження. Більших курсових хитань не було, бо хоч і збільшилась дещо подача державних паперів, то не була вона настільки велика, аби нагально знизити їхній курс. Настрій був назагал нервовий, зате брак було спекулятивних тенденцій. Льондонська біржа зареаґувала на політичну крізу в Німеччині і у Франції знижкою курсу штерлінґа.

В. Н-вич.

Справа ґрунтового податку.

Внесок Українського Клюбу в скарбовій комісії.

Дня 31. січня ц. р. відбулося засідання Скарбової Комісії, яка розглядала внесення Українського Клюбу в справі уморення залеглого ґрунтового податку, як також у справі пересунення терміну платности ґрунтового податку за 1932 р. на кінець 1933 р.

Від Українського Клюбу мотивував внесок повищий пос. *Кузик*, а зміст його промови слідуючий:

Український Клюб поставив внесок на уморення залеглостей ґрунтового податку разом з додатками державними і громадськими як також карами за проволоку, відсотками проволоки і екзекуційними коштами, яке то уморення повинно торкатися господарів, що є власниками ними і громадськими як також карами за проволоку, відноситися до залеглих ґрунтових податків, які податники не заплатили по кінець 1931 р. Власники ґрунту від 10—20 гектарів повинні бути звільнені до 50 прц. залеглого рення повинно торкатися господарів, що є власниками менших як 25 гектарових господарств повинен бути пересунений речинець платности ґрунтового податку по кінець 1933 р. Такий внесок поставив Український Клюб з тоі причини ,що селянство взагалі, а зокрема селянство українське, яке находиться у богато гірших господарських відносинах, не може в нинішніх часах господарськоі крізи платити навіть біжучих податкових належностей, а про плачення залеглих податків не може бути мови. Обнижка цін за останні 3 роки як на продукти рільні, так і на продукти звірячі і набіл, яка дійшла до того степеня, що ціни ті є нижчі, ніж власний кошт рільничої продукції, і противно штучне утримування в тім часі високих цін на вироби промислові, які є необхідні для рільництва, спричинили катастрофальне зубожіння села. Селянство, яке на загал було найліпшим податковим платником не могло вивязатися зі своїх зобовязань без нарушення недвижимостей і тому залягає з податками. Зубожіння села поступає чимраз більше, безробіття на селі, якого ніхто не реєструє, збільшується з кожним днем, а коли в деяких околицях селянин ще може заробити, то одержує навіть по 20 гр. денної заплати. Внесок наш не має характеру якоїсь політичної демонстрації, бо залежить на тому, щоби селянство, яке не зі своєї вини залеглих податків платити не може, було звільнене від плачення залеглих ґрунтових податків. Уряд натискає податкову шрубу до остаточних границь, за податки забирають екзекутори останні дахи, та живий інвентар, а населення голодує. Український Клюб має інформації про те, що у станиславівськім воєвідстві є села, в яких голодовий тиф десяткує населення, а екзекутори на ніщо не звертають уваги, тільки витискають у населення останні гроші. У таких відносинах кермує нами не охота політичної демонстрації, а потреба такого податкового припису, який для населення був би можливий до виконання. У другій частині нашого внеску вимагаємо ми, щоби термін платности ґрунтового податку пересунено на кінець 1933 р. У 1932 р. навістила українські землі у Польщі збіжева ржа, яка знищила засіви на около 70 відс. Осінню 1932 р. селянство було змушене купувати насіння під засів, позбувалося навіть живого інвентара, щоби обсіяти поля; збіжа не має навіть на прожиток. З уваги на те, що не можна збіжа продати, бо його немає не можна платити і біжучого ґрунтового податку. Руїна селянина дійшла до краю, знищений варстат праці того доброго податкового платника, а тому звертаємося з внеском на ухвалення представленого закону, який бодай в части уможливить істнування селянству. Дідичі, які мають тисячі морґів ґрунту не платять податків, а залеглости їхні виносять сотки міліонів, селянство, а зокрема дрібне селянство досі вивязувалося точно зі своїх податкових обовязків і коли нині має залеглости ґрунтового податку, то має їх тільки з причини того катастрофального стану села, в якому воно нині находиться

За внеском Українського Клюбу промовляв від ППС пос. *Заремба*, а від Клюбу Людового пос. *Арешкевич*.

Санаційна більшість устами своїх промовців доказувала, що залеглости малих господарів походять з браку охоти платити податки, а не з тяжкого положення селянства та поставила внесок щоби проект закону про уморення податкових залеглостей, який Український Клюб поставив, відкинути. Послушна санаційна більшість внесок Українського Клюбу відкинула.

Українська петиція в Союзі Народів.

Петицію про політичних вязнів признали наглою.

Ми вже повідомляли, що посолка Мілена Рудницька внесла від Української Парляментарної Репрезентації петицію до Ліґи Націй у справі поведінки з політичними вязнями у Польщі. Тепер довідуємося, що петицію, з уваги на її зміст, признали наглою. Польща дістала була спершу речинець 8-ох днів на вияснення в справі петиції. Пізніше на домагання Польщі продовжили їй речинець на відповідь до 3-ох тижнів.

Японія готова до дальшої війни.

ТОКІО, 4. II. ПАТ. Хоча ще не запало остаточне рішення, тут побоюються, що надія на мирну розвязку справи в провінції Джеголь зовсім щезла. Японські війська готові на всякі евентуальности і незабаром розпічнуть боєві ділання.

В справі зброї для Мадярщини.

ЖЕНЕВА, 4. II. ПАТ. Представники Малої Антанти розглядали сьогодні справу демарше, яке зробили у Відні Англія й Франція в справі перевозу крізь Австрію з Італії до Мадярщини 85.000 крісів і 200 скорострілів. Покищо делеґати Малої Антанти рішили тільки зажадати додаткових вияснень і відослати викриту зброю італійському надавцеві. Якщо друге демарше не дасть позитивного висліду, тоді Мала Антанта предложить справу Союзові Народів.

Союз Народів проти Перу.

ЖЕНЕВА, 4. II. ПАТ. Союз Народів занявся вчора знову справою колюмбійсько-перувіянського конфлікту. Референт тієї справи запропонував вислати до Перу депешу з осудом нарушення істнуючих трактатів. Німецький делеґат Келлер висловив погляд німецького уряду, що насильні методи творення доконаних фактів не можуть ніколи пересуджувати мирного полагодження, згідно з наказом Союзу. Делеґат Колюмбії Сантос зазначив, що тут не ходить про саму місцевість Летицію, але взагалі про засаду незайманости трактатів, при чому вилім у тій засаді, доконаний у колюмбійсько-перувіянському конфлікті, міг би статися небезпечним для Европи прецеденсом. Остаточно Рада Союзу рішила вислати до Перу протестаційну депешу, демонструючи за незайманістю трактатів.

Перед виїмковим станом у Румунії.

В Букарешті застрайкувало 5.000 залізничників. Депутація робітників заявила начальникові залізничих майстерень, що не вірить в обіцянки уряду, зате домагається робітничої ради в майстернях, підвишки платень на 40 проц. і приняття видалених робітників.

Тому, що страйковий рух має комуністичну закраску, а в краю вибухають бурхливі заворушення, парлямент приняв закон, запропонований міністром внутр. справ, що уряд може на випадок потреби оголосити виїмковий стан до 6 місяців. Тим способом влада надіється вдержати спокій в державі.

Димісія латвійського кабінету.

РИҐА, 4. II. ПАТ. Кабінет премієра Скувенекса подався до димісії. Причиною димісії було голосування в соймі проти державного проекту знести меншинні середні школи. За проектом було тільки 25 голосів, проти 64.

Всюди зловживання.

МОСКВА, 4. II. ПАТ. Робітничо-селянська інспекція викрила великі зловживання в московському уряді міських плянтацій. Зловживання закинено занятим там м. ін. давним царським ґенералам Лохвіцькому і Баркевичові та Овсянниковові, б. міністрові уряду Колчака. Всіх усунули зі становищ і піддали під суд. Видалили теж шефа уряду плянтацій за недостаточну революційну чуйність, яка допустила „клясових ворогів“ на відповідальні становища.

Зі сойму.

ВАРШАВА, 4. II. ПАТ. Нині в год. 10.20 пленарне засідання сойму отворив маршал Світальський.

У генеральній дебаті, в якій посли ХД. критикували уряд за це, що недостаточно бореться проти кризи, від Білоруського Клюбу промовляв пос. Єреміч. Він заповів, що голосуватиме проти бюджету з політичних причин.

Опісля промовляв від Німецького Клюбу пос. Янковський. Він зясував домагання німецької меншини, підкреслив ризико ухвалення бюджету з таким великим дефіцитом. Зчерги пос. Білинський (Український Клюб) заповів, що без огляду на це чи бюджет великий чи ні, чи дефіцитовий чи ні, Український Клюб голосуватиме проти бюджету.

Виступили із Стр. Людового.

Сензацією дня в соймі було письменне повідомлення маршала сойму про виступлення із Стронництва Людового послів Конст. Янушевського та Фр. Жонси.

—o—

НОВИЙ ВОЄВОДА ПОЧАВ УРЯДУВАТИ.

ЛЬВІВ, 4. І. ПАТ. Львівський воєвода д-р Рожнецький передав нині урядування новоіменованому львівському воєводі Володиславові Беліні-Пражмовському.

Воєвода Беліна-Пражмовський виїзджає нині до Кракова, щоби зліквідувати справи, звязані з уступленням зі становища президента м. Кракова, тому під його неприсутність заступатиме його віцевоєвода Іван Дигдалевич.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПРОТИ АНГЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 4. II. ПАТ. „Дейли Геральд“ повідомляє, що недискретна промова канцлера скарбу Чемберлена, яку він виголосив на сніданні, уладженому в його честь союзом американських кореспондентів у Льондоні, викликала констернацію в британському кабінеті. Зарисувалася виразна ріжниця думок між Чемберленом і Мекдональдом. Чемберлен тією промовою попсував положення в Америці, що сумніваються, щоби він міг бути головою урядової комісії у справі довгів.

„Ню Кронікл“ повідомляє про обурення в Америці на Чемберлена за цю промову. Американська гром. думка домагається від през. Рузвелта, щоби зірвав переговори в справі довгів і уступив із всесвітньої економічної конференції.

Герстова преса посувається аж так далеко, що твердить, що на будуче само назвище Чемберлен буде обидою для Америки. Герстів часопис „Нюйорк Емерікен“ пише: „Чемберлена треба обезсилити як кожного божевільного, який говорить божевільні речі. Він загрожує приязні, яка є найкращою надією для мира та направи світа“.

Навіть такий поважний щоденник як Гуверів „Геральд Трібюн“ гостро критикує Чемберленову промову. Твердить, що колиб Чемберлен був маріонеткою в руках сенаторів американського конгресу, то не міг би зробити нічого кращого для розбиття міжнародного порозуміння.

Згідно з американською пресою опінія в конгресі така, що наскільки Чемберлен не змінить свого становища, то переговори в справі довгів не мають зовсім виглядів на успіхи.

ЗАБОРОНА НІМЕЦЬКИХ ЧАСОПИСІВ НА ЛИТВІ.

КЕНІҐСБЕРҐ, 4. II. ПАТ. Литовський міністр внутр. справ заборонив у всій Литві видавати через один рік німецькі часописи: „Кеніґсберґер Альґ. Цтґ.“ і „Остпройзіше Цтґ.“ уже з 1. лютого ц. р. Причиною заборони є стаття, яка появилася в цих часописах у звязку з останніми заворушеннями в Мемелі та у звязку із здогадними маніфестаціями проти литовського директоріяту в Мемелі. Литовська преса запевняє, що президент директоріяту д-р Шрайдер втішається повним довірям литовського уряду.

Полеміка Петровського зі Скоропадським.

„Ізвестія з 27. січня подають промову Петровського на сесії Центрального Комітету СРСР. Говорячи про закордонну політику Радянщини, Петровський присвятив багато уваги. Скоропадському і говорив м. ін. так:

„Я вважаю необхідним зазначити, що престолу України домагається відомий пройдисвіт та міжнародній авантурник гетьман Скоропадський. Недавно в однім часописі цей самий пан Скоропадський написав про Україну таке: „Моя провінція має кольосальні природні скарби, розроблення їх при допомозі закордонного капіталу моглоб значно улекшити, а може й усунути сучасну крізу в Европі. Відірвання України від Москви підкопалоб в основі більшовизм, а цей факт був би початком кінця цілого світового більшовизму“ і т. д. Вистарчає нахабства говорити „моя провінція“, коли мова йде про Україну.

Цей пан Скоропадський, як всім відомо, в часі окупації України був кандидатом німецького імперіялізму на український престол, він був лицарем на годину, а потім утік. Німецький імперіялізм, як відомо, зубожів, і таких пройдисвітів, як пан Скоропадський, удержувати вже не може.

Цей пан Скоропадський перенісся тепер до англійського імперіялізму й кличе його та цілу буржуазну европейську реакцію до нападу на Україну, і як бачите, має надії...“ „Але праця таких пройдисвітів, як Скоропадський, ще дуже широка і провадиться не лише в Англії В Німеччині перебуває якийсь Коростовець. Він має також претенсії на український престол. Полтавець Остряниця видає себе також за гетьмана України. У всякім разі, як ви бачите, імперіялістичні уряди мають таку банду, на чолі якої стає якийсь атаман чи пан гетьман для того, щоб активізувати ворожі сили проти нашої країни.

„Всі вони хочуть заняти моє місце на Україні (сміх). Вам смішно, а вони справді заходжуються скинути радянську владу та запровадити свої порядки. Ви просто смієтеся, а там цих панів принято до дворів, до аристократичного буржуазного товариства, і вони мабуть цілком серіозно говорять про можність скинути український радянський уряд.

„Я хотів тут як представник України звернутися до союзного уряду, що треба зробити заяву, чи принаймні запитання англійському, польському та німецькому урядові: Чи вони серіозно плекають у себе гетьманщину, атаманщину, чи жартують та граються в ляльки? Союзний уряд обовязково повинен зробити деякі кроки...“

—o—

Що діється в Німеччині.

ГІТЛЕР ПРО СВОЇ ПЛЯНИ.

З Берліна повідомляють, що Гітлер розмовляв зі шефом американського кореспонденційного бюра. На запит у справі 4-літного господарського пляну заявив, що якби хотів виголосити тільки агітаційну промову, то міг би обіцяти, що безробіття щезне 15. березня ц. р., а недоля німецьких хліборобів скінчиться 1. травня ц. р. Однак хоче бути чесним і тому домагається чотирорічного часу, бо державний корабель такий знищений, що його направити вимагає довшого часу.

З черги Гітлер приняв кореспондентів заграничних часописів і перед ними висловив надію, що світ знає, що Німеччині грозило та що в Німеччині незадовго запанував би червоний прапор, якби до влади не прийшов національний уряд. Гітлер апелює до світової преси, щоб не судила передчасно. Він брав сам участь у війні і вміє цінити спокій та мир. Знає, що заграниця вважає його противником чужих держав, але просить бути терпеливим. На всякий вигадок Німеччина мусить користуватися рівноправністю.

СЕН. БОРА ПРО ГІТЛЕРА.

З Вашінґтону повідомляють: Із нагоди іменування Гітлера канцлером Німеччини сенатор Бора сказав журналістам: „Комбінація Гінденбурґ-Гітлер покажеть безсумнівну найліпшою. У всякому випадку ліпша від усіх тих, що їх останніми часами були зробили в Німеччині при створенні державної влади. Гінденбурґа вважаю одним із найбільших людей не лише наших часів, а й усіх часів. Знаю, що Гітлер вірний і сміливий речник справедливих домагань німецького народу, а передовсім, що торкається багато справ, які виринули у звязку із світовою війною. Ті питання конче треба на ново розглянути для добра загального мира“.

ГІТЛЕР І ПАПЕН КАНДИДУЮТЬ.

Берлінська преса повідомляє, що Гітлер і Папен задумують кандидувати при теперішніх виборах до райхстаґу. Папен буде чоловим кандидатом листи німецьких націоналістів.

РОЗВЯЗАННЯ ПРУСЬКОГО СОЙМУ ВІДЛОЖЕНЕ.

Націонал-соціялісти змінили своє внесення на розвязання пруського сойму остільки, що розвязання має прийти не зараз, але аж 4. березня ц. р. Діло в цьому, щоби вибори до пруського сойму відбулися після виборів до райхстаґу.

ЧЕРВОНІ ПРАПОРИ ЗАБОРОНЕНІ.

Турингійський уряд видав розпорядок, забороняючи строго вивішувати на ратушах і державних будинках червоні прапори. Свій розпорядок краєвий уряд мотивує тим, що червоний прапор означує безсумнівно тенденції які ведуть до клясової боротьби та насильного повалення теперішнього уряду.

ПРИПИНЕННЯ „ФОРВЕРТСУ“.

Берлінська влада припинила на три дні „Форвертс“, центральний орган соціялдемократичної партії, з причини бойової відозви, зверненої проти уряду. У відозві добачено заклик до державної зради.

БЮТЬ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 4. II. ПАТ. Минулої ночі знову застрілено в Берліні двох комуністів і кількох тяжко ранено. Поліція перевела багато арештувань, ліквідуючи гітлерівсько-комуністичні бійки.

НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ЙДУТЬ У ПІДПІЛЛЯ.

БЕРЛІН, 4. II. ПАТ. Преса повідомляє з Москви, що західне крило Комінтерну виготовило у звязку з розпорядками німецького уряду проти комуністичної партії нові напрямні, на основі яких німецькі комуністи мають розвинути перш усього нелеґальну роботу. Управа німецької комуністичної партії має бути підпорядкована тайному комітетові, зложеному із трьох осіб, що мають дбати перш усього про збереження бойової сили комуністичної партії.

ДОВІРЯ ДЛЯ ДАЛЯДІЄ.

ПАРИЖ, 4. II. ПАТ. Згідно з точнішими обрахунками палата ухвалила вчора заяву довіря для уряду 376 голосами проти 181. При цьому у дебаті, що попередила голосування, соціялісти не скривали зовсім, що голосуватимуть за урядом без ентузіязму. Інтервенцію Еріота, який візвав демократичну більшість піддержати новий уряд, одобрили посли центру, а соціялісти поводилися холодно та з резервою.

Коментарі нинішних часописів стверджують, що засідання це й інтервенція Еріота є виразним кроком до республиканськo-центрово-радикальної концентрації.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 744-?

— **Прем'єра музичної комедії „Жабуриння“** Лужницького та Балтаровича відбудеться дня 6. ц. м. вечором у салі театру „Кольосеум“. На випадок продовження вистави трамваї ждатимуть перед театром на публику.

— **В неділю 5. лютого ц. р.** в Т-ві „Зоря“, вул. Вірменська 25, в год. 5. вечором від Українського Гігієнічного Т-ва виголосить виклад д-р Микола Попович п. н. „Професійні недуги“ з показовими таблицями.

— **Д-р Миронович Антін орд. у внутрішніх** недугах Львів, вул. Жовківська 64. ч. тел. 52-05. Лічення кварцовою лямпою. 124 13-?

— **До чого вже доходить?** Українські соймові посли д-р Люб. Макарушка, Дм. Великанович і Вол. Кохан, виїзджаючи 2. ц. м. зі Львова до Варшави, зарезервували собі — як повідомляє „Хвиля“ — у начальника двірця окремий переділ. Коли прийшли до вагону, застали зарезервований переділ занятий послом Косидарським (ББ). На замітку посла Великановича, що той переділ зарезервований для українських послів, дістав відповідь, що цілий вагон зарезервований для послів ББ. На те посол Кохан відповів: Ми теж посли! Тоді пос. Косидарський кинувся на пос. Кохана з кулаком, грозячи: Я тобі зараз зуби вибю! Пізніше пос. Косидарськи сказав перед пос. Макарушкою: З тим поведенням українських послів треба раз скінчити! Ми їх терпимо, а вони мають ще якісь претенсії. — Всі три українські посли вислали в тій справі письмо до голови Клюбу ББ Славка з представленням цілого інциденту. Крім того виступлять проти пос. Косидарського на судову дорогу.

— **Про ревізії й арештування в Дрогобиччині,** згадувані вже в нашому часописі, подають такі подробиці: Дня 26. січня перевела поліція в Дрогобичі ревізії, після чого арештовано студентів: Івана Городинського, Володимира Журавчика, абс. сем. Степана Огродніка, Омеляна Ґавдяка, Нестора Постойка, Нестора Веселого, Ярослава Ґавдяка, Ярему Дмитруся. В Тустановичах арештовано: Петра Веприка, Дмитра Гнатова. В Бориславі арештовано Володимира Петрова. В Попелях: студ. Мирослава Яримовича, в Млинках Шкільникових Клима Кіцилу; в Болехівцях гімн. учня Володимира Гавдяка і двох невідомих мешканців Стебника. Всіх передержано 48 годин в неогрітих келіях так, що один з них, Нестор Постійко, відморозив собі вуха. По 48 годинах випущено їх за виїмком Омеляна Ґавдяка, Ярослава Ґавдяка, Подоляка і Кл. Кіцили. — Крім того повідомляють про арештування в Золочівщині, де в селі Переволочна арештовано голову чит. „Просвіти“, Федя Рудка і писаря Мик. Щуровського. В Ремезівцях арештовано Петра Цицу і Василя Гевка, а в Угерцях Гриця Бруха.

— **Ще в справі о. Дайбнера.** Польська телеграфічна агенція одержала від папської нунціятури у Варшаві такий комунікат: У звязку з поданою у пресі вісткою про якусь крадіж документів з ватиканських архівів, якої допустився о. Дайбнер, апостольська нунціятура у Варшаві стверджує, що ніяких документів не вкрадено з якогонебудь ватиканського уряду. Крім того нунціятура зазначує, що о. Дайбнер був висвячений на священика на Сході, заки ще повстала папська комісія Pro Russia, що він не мав ніякої посади у Ватикані і не був секретарем ані урядовим ані приватним ніякого епископа. Поручили йому з огляду на його матеріяльний стан та з уваги на його батька, священика, тільки перекладання часописів і порядкування публичної бібліотеки східного інституту.

— **Грабунок під Львовом.** На Івана Марковського, що переходив дорогою коло Сокільник, напали Андрій Кроцяк і Іван Дузяк і побивши Марковського, зрабували йому гроші та бравнінг. Обох грабіжників арештовано.

— **Шибениця в Дрогобичі.** Свого часу засудили на смерть Станислава Зизека, що вбив капітана Лопатку. Оборона відкликалася до ласки президента Мосціцького, а тимчасом відставили засудженого до вязниці в Дрогобичі. Перед кількома днями прийшла з Варшави відмовна відповідь, наслідком чого кат Бравн повісив Зизека на вязничому подвірі у Дрогобичі.

— **Новий тип літака.** Бувш. військовий пільот Білер з Сопроні (Мадярщина) зладив новий тип безкрилого літака. Крила заступлені рурами на подобу ракет, крізь які турбіна пропелера пересилає повітря. Літак може розвинути швидкість 1000 км. на годину. Апарат надається теж до лету в стратосферу аж до висоти 20 км.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ірена Гнатівна, студентка права, пластунка, активна за життя в численних українських студентських організаціях, померла в 19-тій весні життя 30. січня ц. р. Похорони відбулися дня 1. лютого ц. р. при великому здвизі молодих товаришів, товаришок і друзів та знайомих покійної. Земля нехай буде пухом для цієї ідейної, енергічної та жертвенної дівчини, що так щиро і так глибоко переживала всі смутки і радощі свого народу і країни. На жаль не судилось Їй далі горіти і працювати для ідеї, що освітлювала Її короткий життевий шлях. В. Їй П.!

Листування Редакції.

Вп. Ст. Сірополко, Прага: Статті про Український Академічний Комітет ми на жаль не одержали.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр в приватних оборотах зол. 8.92.

Трансакції. Продаж. Купно.

Голяндія 359.00, 359.90, 358.10; Льондон 30.35, 30.5?, 30.20; Ню Йорк чеки 8.92.3, 8.94.3, 8.90.3; Ню Йорк кабель 8.92.7, 8.94.7, 8.90.7; Париж 34.86, 34.95, 34.77; Прага 26.43—42, 26.49, 26.36; Швайцарія 172.65, 173.08, 172.22, Берлін 212.10.

ЗБІЖЕ.

Льоко Підволочиська. Ціни біржеві, ціни ринкові. Пшениця двір. 720 27.00—27.50, жито збірне 14.00—14.25 Льоко Львів: Пшениця двірська 720 28.50—29.00.

Інші курси незмінені.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 4. II. 1933 р. за масло експортове та десерове пріма 2·20 зол., за літру молока 15—17 сот., літру сметани 0·00 зол., копу яєць 5·40—5·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 5. II. год. 3.15 „Орфей у пеклі“.

Неділя, 5. II. год. 7.30 веч. „Розбійники“.

Понеділок, 6. II. год. 7.30 веч. „Карнавалові вечорі в опері“.

Театр Розмаїтостей.

Неділя, 5. II. год. 3.30 попол. „Насолода чесністю“ (Останній раз. Ціни найнижчі).

Неділя, 5. II. год. 7.30 веч. „Джім і Джіл“ (Останній раз. Ціни найнижчі. Абон. 5).

Понеділок, 6. II. год. 7.30 веч. „Магія“ (закупл. вистава).

Кіна.

АДРІЯ: „Парада кохання“

АПОЛЬО: „Засуджений“.

АТЛЯНТІК: „Безприютні“.

КАСІНО: „Чемп“ (із Волесом Бері).

КОЛІСЕЙ: „Ніч у Шікаго“, ревія „Арабські авантюри“.

КОПЕРНИК: „Распутін“ (Конр. Файт).

МАРУСЕНЬКА: „Распутін“ Конрад Файт).

МІРАЖ: „Москва без маски“.

ОАЗА: „Голос молодости“ та ревія.

ПАЛЯС: „10 проц. для мене“.

ПАН: „Ц. к. команда сердець“.

ПАСАЖ: „На піднебесному шляху“ та додатки.

ПРОМІНЬ: „Ц. к. фельдмаршал“ (Вл. Буріан).

СТИЛЕВЕ: „Веселий поручник“ і ревія „Веселий сверщок“.

УТІХА: „Капітан Гвелен“ і ревія.

ХИМЕРА: „Година з тобою“ (Шевальє і Жанета Мекдональд).

Закордонне радіо.

Неділя, 5. лютого 1933.

Братислава (279,3) 17.40 Концерт, 19.00 Легка музика, 22.00 Циг. музика, **Мілян**о (331,4) 21.00 Опера, **Гельсінґфорс** (368,1) 17.00 Вечірня з церкви св. Івана, 19.35 Спів, **Ляйпціг** (389,6) 11.30 Бахова кантата „Єзус шлефт, вас золь іх гофен“, **Букарешт** (394,2) 11.00 Військ. музика, 17.00 Орхестра, 20.00 „Вільний стрілець“ оп. Бобеско, **Берлін** (419) 20.00 „Весела опера“ радіопопурі, **Білгород** (429,7) 17.00 Нар. пісні, **Рим** (441,2) 20.45 „Княжна доларів“ оп. Лео Фаля, **Беромінстер** (459,4) 10.45 Музика, 20.00 „Лякме“ оп. Деліба, **Лянґенберг** (472,4) 20.00 „Трохи Нюйорку“, **Прага** (488,6) 20.05 Концерт, **Брюсель** (509,3) 21.00 „Сіркуф“ оп., **Відень** (516,1) 11.06 Концерт, **Мінхен** (532,9) 12.00 Концерт, 20.20 „Вільгельм Тель“ песа Шілера, **Будапешт** (550,5) 11.00 Рел. музика, концерт, 18.00 Військ. орхестра, **Харків** (937,5) 10.30, 15.15, 17.40, 18.40 Концерт, 16.30 Звуковик, 24.00 Танк. музика.

Понеділок, 6. лютого 1933.

Братислава (279,3) 16.10 Концерт, 17.30 Пісні, **Штрасбурґ** (345,2) 14.05, 18.00 Концерт, 20.45 Джез, **Білгород** (429,7) 20.00 Опера, **Рим** (441,2) 17.30 Концерт, **Прага** (488,6) 20.00 Фортепян, **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 17.00 Капеля, **Рига** (525) 17.40 Лотиські пісні, **Мінхен** (532,9) 16.00 Солісти, **Будапешт** (550,5) 21.30 Концерт, **Харків** (937,5) 10.00, 13.15 Концерт, 15.15 Український концерт, 16.30 Жидівська музика, 18.00 Опера, **Париж** (1724,1) 21.00 „Отельо“ оп. Вердія.

Львівське радіо.

Неділя, 5. лютого 1933.

11.45 „Польський місіонар у півд. Індії“, 11.58 Час, 12.10 Метеорольог. комунікат, 12.15 Симфонічний поранок, 14.00 Конкурс. балачка: „Скільки збираю компосту, з чого та які маю з того користи“, 14.20 „З підгалянських гір“ (спів, музика), 14.50 „Дешеве кормлення домашньої птахи“, 15.10 Орх. мандоліністів, 16.00 Для молоді: „Що чувати в світі“, „Перський ярмарок“, 16.25 V. Весела радіонеділя, Відгомін IV. Вес. неділі, 16.45 „Агата“ імен. бажання, 17.00 Радіоревія для дітей, 17.35 Вес. куток для вояків і для цивілів „Рекрут Макітра“, 18.00 Фейлетон, 18.15 Фортепянові дуети: „Брати Лянгнери“ (I ч.), 18.25 „15 хв. при каварнянім телефоні“, 18.40 „Брати Лянгнери“ (II. ч.), 19.00 Всячина, 19.25 „Один Бобі й два Бобі“ на осн. Лопеза, 19.55 Льв. спорт. комунікат, 20.00 I. част. Популярн. концерту, 20.50, 20.52 Спортові вістки, 21.00 „Перепрошую, куди на вул. Купелеву?“ ґротеска, 21.15, 23.00 Наш кабарет, 22.00 „Ідемо до Кракова на дансінг“ (музика), 22.55 Комунікати, 23.50 Карнаваловий фінал „Поворот вальса“.

Понеділок, 6. лютого 1933.

11.50, 13.20 Метеорольог. комунікат, 11.58 Час, 12.10, 16.15, 19.20 Грамофон, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господарський комунікат, 15.25 Комунікаційний огляд, 15.30 Грамофон, Сільва рерум, 16.00 Алькоголізм у світлі евгеніки, 16.25 Лекція фр. мови, 16.40 Валютове положення світа, 17.00 Концерт (фортепян, скрипка), 18.00 Легка музика, 18.20 Солісти (Ванда Коритко, Ір. Данек — Італ. і фр. пісні), 18.50 Через сім границь (Враження з подорожі), 19.05 Всячина, 19.30 На овиді, 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 „Карнавал кохання“ оп. Вальтера Брома, Спортові вістки, Прес. рад. денник, 22.15, 23.00 Танк. музика, 22.55 Комунікати.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.